

JAN ANDRZEJ KŁOCZOWSKI
A misztikus ember útjai

Theologia polonica

1

JAN ANDRZEJ KŁOCZOWSKI

A misztikus ember útjai

Vigilia Kiadó
Budapest, 2022

A fordítás alapjául szolgáló kiadás:
Jan Andrzej Kloczowski: *Drogi człowieka mistycznego*
© Znak, Kraków, 2001

Fordította:
Pálfalvi Lajos

A könyv megjelenését a

támogatta

Hungarian translation © Pálfalvi Lajos, 2022
Hungarian edition © Vigilia Kiadó, 2022

Előszó

Vajon miért nem ismerjük egymást, mi, kelet- és közép-európai keresztények? Az ókeresztény kor számos megdöbbenő és megragadó vonása közé tartozik az az érdeklődés, amelyet az első keresztény közösségek egymás iránt tanúsítottak. Technikai lehetőségek híján is hatalmas távolságokat áthidalva értesültek egymás életének eseményeiről, a körökben felbukkanó elgondolásokról és kezdeményezésekről, s nem riadtak vissza attól, hogy rendkívül gyorsan véleményt formáljanak egymás szellemi helyzetéről és történelmi folyamatairól. Ehhez képest, úgy tűnik, sokat veszített élnétségéből a földrajzi határokon átívelő figyelem, s aki a közelben fekvő országok katolikus kultúrájának, filozófiájának, irodalmának, teológiájának jelenségeiről faggat olyan embereket, akik önértelmezésében fontos szerepet játszik a kereszténység, könnyen jelentős ismerethiánnyal szembesülhet – jóllehet minden külső lehetőség adva van a beható tájékozódáshoz.

2021 novemberében a *Vigilia* folyóirat tematikus számot szentelt a lengyelországi katolikus kultúrának. A lapszám összeállítóiban és számos olvasójában ekkor tudatosult először igazán, micsoda gazdag hagyománya és eleven élete van a katolikus szellemiségnek az országban, s mennyi mindent tud felkínálni annak, akit nem csupán a világnyelveken születő elméletek és elemzések összefoglalása érdekel, hanem eredeti és friss gondolatok, érzékeny és őszinte helyzetelemzések, a mélységeket kereső és kompromisszummentes vallási szellemiség megismerésére vágyik. A kisebb nyelveket állandóan az a veszély fenyegeti, hogy csupán azt dolgozzák fel, ami a nagyobb nyelveken megfogalmazódik – Lengyelország megismerése nyomán azonban egyértelművé válik, hogy létezik eredeti lengyel gondolkodás, és szegényebbek leszünk, ha nem ismerjük (annak idején még a nagy Karl Rahner is őszinte panasszal emlegette, mennyire kár, hogy fogalma sincs arról, mivel foglalkoznak lengyel kollégái).

A *Theologia polonica* címmel útjára induló könyvsorozatot ez a megismerési és megismertetési igény hívta életre. Örömkre szolgál, hogy

az első kötet a hazájában kivételes tekintélynek örvendő Jan Andrzej Kloczowski misztikával foglalkozó művét bocsátja a magyar olvasó rendelkezésére, hiszen nemcsak a keresztény hit belső magvát kívánja megvilágítani, de európai, sőt világegyházi távlatait sajátosan lengyel színekkel is tudja elegyíteni. A következő kötetek sem fognak elmaradni ettől az érzékeny, elmélyült, mindenki számára tanulságos, de valamiképpen mindig sajátosan lengyel szellemiségtől.

A történelem folyamán a lengyelek és a magyarok hol közelebb voltak egymáshoz, hol távolabb egymástól. Kívánjuk, hogy a most elinduló sorozat olyan közelséget szolgáljon, amely valódi keresztény és katolikus igényből fakad.

Görföl Tibor
a Vigilia főszerkesztője

Laurinyecz Imre
a Waclaw Felczak Alapítvány igazgatója

Tartalomjegyzék

Előszó	5
A misztika. <i>Definíciók és irányzatok</i>	7
A misztika napjainkban	7
Keressük a misztika definícióját. A szó története	9
Csak vallási misztika létezik-e?	16
A misztika és a vallás, a kettő kölcsönhatása	18
A misztika típusainak rendszertana	20
A misztikus tapasztalat diagnosztikai jellemzői	21
A misztikus út	24
<i>A megnemismert felbője. A megnemismertként megismert Isten</i>	26
A misztika sötétség és világosság	26
A kinyilatkoztatás Istene és a misztikusok Istene	28
A negatív teológia – görög források	30
A negatív teológia – keresztény gondolkodók	33
Eckhart Mester negatív teológiája	38
Isten megismerése	40
A misztikus megismerés és a filozófia	43
Antropológia – <i>a homo mysticus</i>	48
Az alaptapasztalat	48
„Ismerd meg önmagad”	51
Trichotomikus antropológia	54
A belső és a külső ember	57
Doktor Edith Stein – a Keresztről nevezett	
Terézia Benedikta nővér	60

Eckhart Mester, avagy a lényegmisztika	67
Eckhart Mester élete	67
A misztikus antropológia	70
A mélységbe vezető út, vagyis az elkülönülésről	75
Isten születése az emberben	82
Ávilai Szent Teréz, avagy a jegyesmisztika	85
Spanyol gyökerek.....	85
Ávilai Szent Teréz élete	86
Lelki élmények	88
Az imádság útjai.....	90
Rendkívüli jelenségek.....	93
A belső várkastély és a lelki menyegző.....	95
Angelus Silesius, költő és misztikus.....	100
Johannes Scheffler élete	102
A misztikus én	106
Istenhez vezető út	111
A megismerhetetlen Isten	114
Glossza a keresztény misztika két nyelvről	117
A krisztocentrikus misztika.....	120
A nagy találkozás előkészítése.....	127
Thomas Merton és a szerzetesi dialógus	127
Bede Griffiths, avagy túllépni a különbségeken	138
Beavatás és gyakorlat	144
A vallási megismerés sajátosságai.....	146
Beavatási rítusok.....	148
Az askézis mint a beavatás feltétele.....	149
A Kármelhegyre vezető út mint beavatás.....	156
A mester–adeptus viszony.....	160

Misztika és etika.....	166
Az etika helye a profetikus vallásokban	166
Mi az etika?.....	169
Az etika elvetése a misztika nevében.....	173
A misztika elvetése az etika nevében.....	179
Az etika az ember és a misztikus felnőtté válásának feltétele.....	183
Misztika és erotika.....	185
Erősz rehabilitálása	186
A szerelem könyve	189
Órigenész és az <i>Énekek énekéhez</i> írt kommentárja.....	190
<i>Erősz</i> és <i>agapé</i> , egy vagy két szeretet?.....	192
A jegyesmisztika a középkor végén	197
A misztika „erotikus” értelmezése Leszek Kolakowski műveiben	203
Misztika, ezotéria, teozófia	205
Kezdetben volt a gnózis.....	206
Az egységmisztika	209
Az újkori ezoterikus teozófia.....	215
A görlitzi látnok – Jakob Böhme	219
William Blake	222
Misztika vallás nélkül? Henryk Elzenberg.....	228
Az értelmes irracionalista	229
A misztikus megismerés.....	233
Vallás és misztika.....	238
A bibliai vallás	245
Az antropomorfizmus kérdése.....	248
A természetes misztika.....	254